ווז באה בפני עצמה ומעידה. תימה בין לרב הונא בין לרב חסדא נהמיניהו לבתראי במיגו דאי בעי פסלינהו לקמאי בגזלנותא ומיהו במיגו דאי בעי הוי מזמי להו ליכא להמיניהו דילאיס להזימן פן יוזמו גם הם וגראה לי דמיגו במקום עדים לא אמרינן [ט] (ועוד) דמיגו לא יוכל לסייעם יותר משני עדים[א] ואפי׳ היו עמהן ק׳ עדים אין נאמנין דתרי כמאה ועוד אומר ר״י דלא שייך מיגו [ו] דאין דעת שניהם שוה ומה שילרא זה לטעון לא יטעון זה[ב]: **ורב** נחמן כרב הונא. תימה דבפרק ב׳ דכתובות (דף יט:) תניא שנים שהיו מתומין על השטר ומתו ובאו שנים ואמרו [ז] שכתב ידם הוא אבל קטנים או פסולי עדות או אנוסים היו אם כתב ידם יוצא ממקום אחר אין נאמנין ופריך ומגבי׳ ביה בשטרא תרי ותרי גינהו ומסיק התם [ח] (כרב) נחמן דלא מגבינן בשטרא ואוקי תרי להדי תרי ואוקי ממונא בחזקת מריה ואמאי לא מגבינן ביה והא סבירא ליה הכא כרב הונא דכשרים הם לעדות אחרת דמוקמינן להו אחזקת כשרות והתם [ח] בעדות אחרת דמי דהא אין מכחישים אלו את החתומים בזאת המלוה שהיו אומרים אין חייב לו כלום אלא שאמרו אינכם נאמנים בדבר זה דפסולים הייתם[ג] והוה לן למימר דנאמנים כמו הכא דכשרים אף על גב דאלו מכחישים אותם ופוסלים ומוציאין אותן כשאר פסולים לכל דבר עדות ואומר ר״י דכי אמרו קטנים היו ליכא לאוקמינהו אחזקייהו וכן אנוסים נמי לא מפקי להו מחזקת כשרות דאמרינן אנוסים היו מחמת נפשות ופסולי עדות היו ליכא למימר כגון שפוסלים אותן משנולדו שאומרים קרובים היו ועכשיו נתרחקו[ט] [ת]: **ורבא** כרב חסדא. ואם תאמר אם כן אמאי חייב רבא במרובה (ב״ק דף עב: ושם ד״ה אין) ובפ׳ זה בורר (סנהדרין דף כז. ושם ד״ה אין) **עד זומם חידוש הוא ואין לך בו אלא משעת חידושו** והלא מה שהוא נפסל אינו חידוש דהא מן הדין היה להיות נשמעין פסולים כמו בשני כתי עדים המכחישות זו את זו א״כ לא הוי חידוש אלא לפי המסקנא דאמי שפיר כרב הונא:

אנן אחתינן ליה אנן מסקינן ליה. ואם היה אותו דלית ליה חזקת אבהתיה מוחזק תחילה אמי שפיר אחתינן ומסקינן שנעמידה בידו כאשר היה בתחלה [י] ואפילו לא היה מוחזק לא זה ולא זה מצי לפרש אחתינא ליה לתתה לזה ומסקינא ליה שנוליאנה מידו ויהא דין כל דאליס גבר. ר״י: **ואם** ניסת לא תצא. כפ״ב דכתובות (דף כב: ושם ד״ה כגון) מוקי כשניסת לאחד מעדיה ואומרת ברי לי וחשדא[ו] ליכא כדפי׳ התם[ז]: **אבל** ניסת ואח״כ באו עדים הרי זו לא תצא. וטעמא משום זילותא דבי דינא וקשה לרשב״א דעל כרחך לאו טעמא משום זילותא דבי דינא הוא דאם כן אפילו לא נשאת אלא התירוה לינשא תנשא כדמשמע בכל הסוגיא דליכא זילותא אפילו לא נעשה מעשה וכ״ת דאין ה״ג ונשאת דקאמר היינו שהתירוה לינשא ושוב לא תצא מהיתרה הראשון דבאו עדים ואח״כ נשאת אלא לפרושי התירוה לינשא אלא נשאת ממש וע״כ טעמא דמסקינא לא מפקי לה מבעל ולא משום זילותא וי״ל דעולם טעמא משום זילותא ודוקא כשנשאת ואח״כ באו עדים ליכא זילותא דבי דינא שכבר נאסרה לכל העולם כיון שנשאת נמצא מה שחוזרין לאסרה לעד שנשאת לו אין חוזרין אלא בעבורו אבל אם באו עדים קודם שנשאת ליכא זילותא דעל כרחך צריכין לחזור מהיתרה הראשון כדי לאסרה לכל העולם הלכך ליכא זילותא אם אוסרים אותה נמי לעדיה. ר״י: והאמר

בדאבהתא מי איכא. עדות של אבהתא קיים הוא והכל מודים בו: **המכחישות זו את זו.** בעדות אחת כגון [ג] שנים אומרים פלוני לוה מפלוני מנה ושנים אחרים הכחישום ואמרו לא לוה ממנו כלום שהרי באותו היום שאתם אומרים שלוה ממנו היה עמנו הלוה כל אותו היום ולא לוה משום אדם כלום ובעדות כזה לא האמינה תורה האחרונים יותר מן הראשונים אלא בעדות הזמה כגון שמעידים על העדים עצמם עמנו הייתם במקום פלוני ולא ראיתם שלוה: **זו נאה בפני עצמה ומעידה.** כשאר[ה] עדיות שבעולם דלא נחזיקנה בפסולה מספק: **וזו נאה בו׳.** בעדות אחרת. אבל אחד מכת זו ואחד מכת זו אין מצטרפין לעדות אחת דהא אחד מהם פסול בודאי ואין כאן אלא חצי עדות. וטעם דרב הונא משום דאוקי גברא אחזקיה ולא תפסלינהו מספק: [ו] **א״ר חסדא בהדי סהדי שקרי למה לי.** ולא יעידו [ד] בשום עדות בעולם דאוקי[ו] ממונא אחזקיה ולא תולינן מספק שמא העדים פסולים: **לימא רב נחמן.** שמכשיר עדות דאבהתא שהעידו עדים מוכחשים דהיינו עדות אחרת שלא הוכחשו בו כדרב הונא שהכשירם בעדות אחרת שלא הוכחשו בה: **אלינא דרב חסדא כ״ע לא פליגי.** לומר כל אחד אנא סבירא כרב חסדא דודאי רב נחמן לא סבירא ליה כרב חסדא דהא רב חסדא אפילו בעדות אחרת בעלמא פוסל כל שכן בעדות דאבהתא שהוכחשו העדים מאכילה באותו עדות של אותו קרקע: **אבל באותו עדות.** דאותו קרקע עצמו לא. [ח] [והלכתא כר״נ שהרי נפסק הדין על פיו כדמוכח לקמן אנן אחתינן]: **הדר אייתי סהדי.** אותו שהפסידו רב נחמן: **דאבהתיה היא.** והרי לשניהם עדי חזקה ועדי אבות ואין כח לזה מזה וכל דאליס גבר כדאמר רב נחמן לקמן בשמעתין [לד:]: **אנן מסקינן ליה.** כלומר לא נחזיק את זה יותר מזה

באבהתא מי אתכחש לימא רבא ורב נחמן בפלוגתא דרב הונא ורב חסדא קמיפלגי [ט] דאיתמר ב׳ כתי עדים המכחישות זו את זו אמר רב הונא [א] זו באה בפני עצמה ומעידה וזו באה בפני עצמה ומעידה ורב חסדא אמר בהדי סהדי שקרי למה לי לימא רב נחמן דאמר כרב הונא ורבא כרב חסדא [ט] אליבא דרב חסדא כולי עלמא לא פליגי כי פליגי אליבא דרב הונא רב נחמן כרב הונא ורבא עד כאן לא קאמר רב הונא אלא לעדות אחרת אבל לאותה עדות לא הדר אייתי סהדי דאבהתיה היא אמר רב נחמן [ב] אנן אחתיניה אנן מסקינן ליה לזילותא דבי דינא לא חיישינן מתיב רבא ואיתימא רבי זעירא [ג] שנים אומרים מת ושנים אומרים לא מת שנים אומרים נתגרשה ושנים אומרים לא נתגרשה הרי זו לא תנשא ואם נשאת לא תצא רבי מנחם ברבי יוסי אומר [ג] תצא אמר ר׳ מנחם בר׳ יוסי אימתי אני אומר תצא בזמן שבאו עדים ואח״כ נשאת אבל נשאת ואח״כ באו עדים הרי זו לא תצא א״ל אנא סברי למעבד עובדא השתא דאותיבתן את ואותבן רב המנונא בסוריא לא עבדינן בה עובדא נפק עבד עובדא מאן דחזא סבר טעותא היא בידיה ולא היא אלא משום [ג] דתליא באשלי רברבי [ד] דתנן רבי יהודה אומר [ד] אין מעלין לכהונה על פי עד אחד אמר ר׳ אלעזר אימתי [ה] במקום שיש עוררין אבל במקום שאין עוררין מעלין לכהונה על פי עד אחד רבן שמעון בן גמליאל אומר משום ר׳ שמעון בן הסגן מעלין לכהונה ע״פ עד אחד רשב״ג היינו ר׳ אלעזר וכי תימא ערער חד איכא בינייהו רבי אלעזר סבר ערער חד ורשב״ג

הואיל ועדות שניהם שוה: **זילותא דבי דינא.** שמא יגלגו הבריות על ב״ד על שסותרין את דיניהם ודמי לחוכא ואיטלולא: **שנים אומרים מת.** אשה שהלך בעלה למדינת הים ובאו שנים ואמרו לה מת בעליך ושנים אומרים לא מת א״נ שנים אומרים נתגרשה בחיי בעלה ואינה זקוקה ליבם ושנים אומרים לא נתגרשה וזקוקה ליבם א״נ כגון [ה] שהיה בעלה קיים ובאין להתירה לאחר הרי זו לא תנשא דאוקי תרי להדי תרי ואיתתא בחזקת איסור אשת איש קיימא: **ואם ניסת לא תצא.** דיעבד אין לכתחלה לא. ובפרק האשה שנתארמלה[ו] פרכינן מכדי תרי ותרי גינהו הכא עליה באשת תלוי קאי ומשני אמר רב ששת כגון שניסת לאחד מעדיה ותו פרכינן היא גופה באשת תלוי קיימא ומשני באומרת ברי לי שמת בעלי: **בזמן שבאו עדים.** האחרונים שאמרו לא מת ולאח״כ ניסת לפיכך תצא שהרי באיסור נשאת שאילו שאלה מב״ד היו אוסרין לה לינשא: **אבל אם נשאת.** על פי עדי מיתה שהתירוה בית דין לינשא ואחר כך באו עדים שהוא קיים לא תצא דחיישינן לזילותא דבי דינא וקשה לרב נחמן: **למעבד עובדא.** דמחתינן ליה ומסקינן ליה ולא ניחוש לזילותא דבי דינא: **דאותיבתן.** השיבותני מבריתא זו: **ואותבן רב המנונא.** השיב לו כמו כן מהא ברייתא דר׳ מנחם ורבנן: **נפק עבד.** רב נחמן עובדא ולא חש לזילותא דבי דינא: **טעותא היא בידיה.** שלא מזכר מהך ברייתא דלעיל ועוד דאמר לא עבדינן בה עובדא: **דתליא באשלי רברבי.** רבי יהודה ור׳ אלעזר ור׳ שמעון ב״ג כולהו סברי להו דלא חיישינן לזילותא דבי דינא כדמפרש רב אשי במסקנא [לב.]: **אין מעלין לכהונה.** להחזיק אדם בכהן לאכול בתרומה ולעבוד עבודה ולישא את כפיו על פי עד אחד המעידו שהוא כהן כדמפרש ר׳ אלעזר לקמיה [בשמעתין]: **א״ר אלעזר אימתי.** אין מעלין ע״פ עד אחד בזמן שיש על הכהן עוררין עדים הפוסלים אותו כדמפרש בסמוך. ולפרש דברי ר׳ יהודה בא ולא לחלוק עליו: **אבל אין עליו עוררים.** אלא קול פסול בעלמא כדמפרש לקמיה [שם] מעלין ע״פ עד אחד שמכחיש את הקול: **רשב״ג היינו ר׳ אלעזר.** דהא ודלא במקום שיש עוררין עליו לא אמר רשב״ג דליהוי חד נאמן וכי אמר מעלין אין עוררין קאמר: **ערער חד איכא ביניייהו.** הא דקתני בזמן שיש עליו עוררין היינו עד אחד הפוסלו ומכחיש עד אחד המכשירו: **דרבי אלעזר סבר ערער חד.** הוי ערער ואין עד אחד נאמן עליו להכשירו:

ורשב״ג

עין משפט נר מצוה

כט א מיי׳ פכ״ב מהל׳ עדות הלכה ח סמג עשין קי טוש״ע מ״מ סי׳ לח סעיף ח:

ל ב מיי׳ פט״ו מהל׳ טוענן ונטענן הל׳ ה סמג עשין נה טוש״ע מ״מ סי׳ קמו סעיף כג:

לא ג מיי׳ פי״ב מהל׳ גירושין הלכה כג סמג עשין נ טוש״ע אה״ע סי׳ קנב סעיף ג וסי׳ ז סעיף מב וע״ש:

לב ד מיי׳ פ״כ מהלכות מיקורי ממון הלכה ד טוש״ע אה״ע סי׳ ג סעיף ח ב ג:

רבינו גרשום

באבהתי לא איתכחוש. להכי אוקמה נכסי בחזקת אבהתא דהאי: [ב׳ כתי עדי׳] המכחישות זו את זו. בעדות אחת: אמר רב הונא. אע״ג דבהאי עדות מוכחשות הן זו באה בפני עצמה בעדות אחרת ומעידה וכשירה משום דלא ידעי איזו כת משקרא ולהכי אידך כת נמי באה בפני עצמה ומעידה וכשירה אבל תרוייהו כחדא לא מצי למיתי משום דאיכא למימר דחדא מינייהו מוכחשת היא ורב חסדא אמר בהדי סהדי שקרי למה לי הואיל דאתכחשא חדא מינייהו בחזקת מוכחשין נינהו תרוייהו ולא מצי לאסהודי נמי בעדות אחרת דממ״נ חדא מנייהו פסולה היא: נימא רב נחמן דאמר. נהי דאיתכחוש באכילה באבהתא מי מתכחש ומצי לאסהודי על אבהתא ס״ל כדרב הונא דהכי נמי אמר רב הונא אע״ג דאיתכחשא בהאי עדות זו באה בפני עצמה ומעידה משום דליכא למיקם עלה דמילתא מאן מוכחשין וה״נ איידך: ורבא. דאמר שזו עדות מוכחשת ס״ל כרב חסדא: אליבא דרב חסדא כ״ע לא פליגי. דאפי׳ רב נחמן מודי דכיון דרב חסדא פוסלו לכל עדיות אע״ג דבהד עדות מכחיש אהדדי בשאר עדיות דעלמא לא מכחיש כ״ש דס״ל לרב חסדא דהיכא דמכחיש באותו עדות במקצת באכילתה בלבד דהם מוכחשין נמי לאבהתי ולא מרקמ׳ נכסי בחזקת אבהתא: כי פליגי. רב נחמן ורבא: באה בפני עצמה ומעידה דזו באה בפני עצמה ומעידה רב נחמן דאמר נהי דאתכחוש באכילה באבהתא מי מכחשא ס״ל כרב הונא דאיל דליכא למיקם עלה דמילתא מאן מוכחשין: ורבא אמר לך כו׳ אבל אותה עדות לא מכחשא בעדות אחרת: דאבהתיה היא. ס״ל כרב חסדא: אליבא דרב חסדא כ״ע לא פליגי. דאפי׳ רב נחמן מודי דכיון דרב חסדא פוסלו לכל עדיות אע״ג דבהד עדות מכחיש אהדדי בשאר עדיות דעלמא לא מכחיש כ״ש דס״ל לרב חסדא דהיכא דמכחיש באותו עדות במקצת באכילתה בלבד דהם מוכחשין נמי לאבהתי ולא מרקמ׳ נכסי בחזקת אבהתא: אליבא דרב הונא. דאמר זו באה בפני עצמה ומעידה דזו באה בפני עצמה ומעידה רב נחמן דאמר נהי דאתכחוש באכילה באבהתא מי מכחשא ס״ל כרב הונא דאיל דליכא למיקם עלה דמילתא מאן מוכחשין וה״נ איידך: ורבא. דאמר שזו עדות מוכחשת ס״ל כרב חסדא: אליבא דרב חסדא כ״ע לא פליגי. דאפי׳ רב נחמן מודי דכיון דרב חסדא פוסלו לכל עדיות אע״ג דבהד עדות מכחיש אהדדי בשאר עדיות דעלמא לא מכחיש כ״ש דס״ל לרב חסדא דהיכא דמכחיש באותו עדות במקצת באכילתה בלבד דהם מוכחשין נמי לאבהתי ולא מרקמ׳ נכסי בחזקת אבהתא: אליבא דרב הונא. דאמר זו באה בפני עצמה ומעידה דזו באה בפני עצמה ומעידה רב נחמן דאמר נהי דאתכחוש באכילה באבהתא מי מכחשא ס״ל כרב הונא דאיל דליכא למיקם עלה דמילתא מאן מוכחשין: ורבא אמר לך כו׳ אבל אותה עדות לא מכחשא בעדות אחרת: דאבהתיה היא.